WELCOME, PASSERBY

KERSTIN HAMILTON

Diary Notes and Footnotes

Förord

Det här ett verk om ett samhälle. Samhället, i det här fallet, är Lesjöfors.

Preface

This work is about a town. The town, in this case, is Lesjöfors.

Kära läsare, välkommen till Lesjöfors

I början av 1980-talet satsar de anställda på Lesjöfors AB 5000 kronor vardera i ett sista försök att, med hjälp av staten, rädda sin järnindustri. De lyckas inte hejda utvecklingen och företaget försätts i konkurs 1985. Idag har Lesjöfors, som ligger i östra Värmland, Sverige, tappat stora delar av sin befolkning. Lokaler gapar tomma. Den förbipasserande kan konstatera att husen längs huvudgatan, riksväg 26, är märkta av ödslighet och förfall.

När jag först kommer till Lesjöfors hösten 2008 får jag en känsla av att det här är ett samhälle som befinner sig i slutskedet av sin historia. Precis som många andra små orter avfolkas Lesjöfors i takt med att storstadsregioner expanderar. Kvar finns nästan inga av de butiker och den samhällsservice som förut bidrog till ett livaktigt samhälle.

Under de kommande 18 månaderna åker jag regelbundet till Lesjöfors och blir väl bekant med platsen, byggnaderna och historien, men lyckas inte komma människorna nära. I januari 2010 flyttar jag så in i en lägenhet i samhället: En etta längs riksväg 26 som jag hyr under sex veckor. Först känner jag mig isolerad och stressad av stillheten, men snart är det långsamma tilltalande. När jag efter den korta perioden som Lesjöforsbo lämnar lägenheten för att återvända till staden känner jag mig övertygad om att det är så här man ska bo. Det är det här som är livet, på riktigt. Längdskidor, Folkets Hus och blommiga gardiner.

Dear reader, welcome to Lesjöfors

In the early 1980s, the employees at Lesjöfors AB invest 5000 SEK (€625) each in a last attempt to, with support from the government, save their local iron ore industry. However, they fail to turn the tide, and the plant declares bankruptcy in 1985. Today Lesjöfors, located in the rural mid-Swedish county Värmland, has lost a large segment of its previous population. Retail premises are left empty. The passerby will most likely perceive the houses along the main thoroughfare, highway 26, as desolate and in disrepair.

When, during the summer of 2008, I visit Lesjöfors for the first time, my impression is that this is a community approaching the end of its history. Like so many other rural towns, Lesjöfors is shrinking in pace with the expansion of urban areas. Very few of the shops and public services that once made Lesjöfors a thriving town remain.

For the next 18 months I return to Lesjöfors regularly, becoming familiar with the area, the buildings and the history, but I am unable to get close to the people who live there. So, in January 2010 I move into a rented apartment: A studio flat along highway 26 that I will rent for six weeks. Initially, I feel isolated and stressed out by the silence, but gradually the slow pace become appealing. When, after my brief period as a resident of Lesjöfors, I leave to return to the city, I am convinced that this is how people ought to live. This is the life. Cross country skiing, *Folkets Hus** and flowery curtains.

* Traditionally a meeting place for trade unions. In many places still a central setting for social activities.

Dansgolv / Dance Floor

Skolavslutning vid sjön Rämmen / Graduation by Lake Rämmen

September 2008 Jag stannar som hastigast till i ett samhälle i östra Värmland på väg hem från Dalarna: Lesjöfors.[1] Ett övergivet sågverk tornar upp sig vid en sjö.

Oktober Känsla av frihet när jag åker upp mot Lesjöfors. Känns bra att ha kommit igång! Redan vid infarten till Filipstad, tre mil söder om Lesjöfors, märks skillnaden i tempo[2] jämfört med staden.[3]

November Lesjöfors bruksmuseum erbjuder förförisk flykt undan nuet. Jag försvinner in i Lesjöfors museala förflutna där bandybaroner trängs med stålfjädrar, Hylands hörna, finporslin, gamla tågkupéer och en gigantisk imponerande möteslokal där s-kvinnorna senare på kvällen ska hålla stormöte. Jag funderar över glesbygdens framtid.[4] Mordet på Olof Palme 1986 dyker upp i mitt huvud.[5] Och folkhemmet.[6] Vilken roll spelar det svenska folkhemmet för glesbygden? Jag försöker förstå varför samhällen som Lesjöfors förfaller och letar efter svar i mentaliteten.[7]

December Jag är inte forskare, jag är inte etnograf.[8] Vem är jag? Känns som att jag går baklänges med projektet för tillfället, ifrågasätter vad det är jag gör. Har inte varit i Lesjöfors på länge. Jag tycker det är svårt att förhålla mig till den roll jag ikläder mig när jag kommer in i samhället utifrån, med kameran, för att försöka kartlägga platsen.

Januari 2009 Tomma platser. Det var ju det här jag inte skulle fotografera. Bernd och Hilla Becher började fotografera industribyggnader på 1950-talet. Jag gör det också. Jag kan inte låta bli att plåta de tegelröda industriskeletten fast jag inte vill. Det känns förutsägbart men jag gör det ändå.[9]

Februari Förvirring. Egentligen är det inte förvirrad jag är, snarare uppgiven. En krypande ångest som jag gör allt för att hålla borta. Jag lägger mig på golvet och andas. Det går så otroligt långsamt. Ickesvar från personer som jag är beroende av håller på att driva mig till vansinne.

September 2008 I make a brief stop in a small town in east county Värmland on my way home from Dalarna county: Lesjöfors.[1] An abandoned saw mill loom beside a lake.

October A sense of freedom as I drive to Lesjöfors. It feels great to be getting started! Already when approaching Filipstad, 30 km south of Lesjöfors, there is a noticeable change in pace[2] compared to the city.[3]

November Lesjöfors' industrial museum offers a seductive escape from the present-day. I disappear into Lesjöfors' museum past where bandy players are next to steel spring wires, fine tableware, old train compartments and a large impressive meeting room where the Social Democratic Women will hold a rally later on the same evening. I ponder about the future of rural areas[4] The assassination of Prime Minister Olof Palme 1986 comes to my mind.[5] And *folkhemmet*.[6] What role does the Swedish *folkhem* play for the rural areas? I am trying to understand why communities like Lesjöfors degenerate and I search for answers in the mentality.[7]

December I am not a researcher, I am not an ethnographer.[8] Who am I? It feels as if I am going backwards at the moment, questioning what I am doing. Have not been to Lesjöfors for a long time. I find it difficult to relate to the role I assume as I enter the community from the outside, with my camera, trying to map out the place.

January 2009 Empty places. This is precisely what I had promised myself not to photograph. Bernd and Hilla Becher photographed industrial buildings in the 1950s. So do I. I cannot help myself from photographing the brick-red industrial skeleton structures. It feels predictable but I still do it.[9]

February Confusion. Actually, I am more miserable than confused. A creeping anxiety that I try to keep at bay. I lay down on the floor and breathe. Things are moving very slowly. Non-replies from people I depend upon is driving me mad.

Mars Jag ville genomföra en workshop med niondeklassarna på Stålvallaskolan men istället blev det en regelrätt intervjusituation. Tre elever åt gången, rektorn och jag själv var närvarande.[10]

April Jag har under de åtta månader som passerat kunnat konstatera att de inte på något sätt hänger upp sin tillvaro på mig. De, tycker inte att de behöver mig (de flesta vet inte ens att jag existerar), det är jag som behöver dem.

Augusti Vid mitt senaste besök i Lesjöfors pratade jag med komministern i församlingen. Hon säger att det finns två sidor av bruksandan: dels den missunnsamma, dels den otroligt omtänksamma. Alla har koll på alla på gott och ont. När jag berättar att jag kommer från Kristinehamn, svarar hon "det är långt". Jag ser nog lite tvekande ut, Kristinehamn ligger ju bara en timme bort, "det är långt mentalt" förklarar hon.[11]

September Istället för att åka tillbaks till mitt nya tillfälliga boende i ett ensligt beläget trähus i skogen tre mil utanför Lesjöfors kryper jag fram med bilen på små skogsvägar. Så småningom fortsätter jag ändå, utan entusiasm, mot huset. En röd och gul skylt med husets namn pekar över åkern ner emot sjön och mina tankar på staden försvinner. Det känns bra att vara här igen, det är så vackert. Men mörkt.

Oktober Jag hittar Manskören Viljan när jag söker efter körer i Lesjöfors på internet. Kontaktperson Gustav Nilsson. När jag ringer svarar Gustavs fru. Hon går för att hämta honom och efter ett par minuter kommer han till telefonen. Jag förklarar vem jag är och vad jag gör och får reda på att kören inte finns längre, Gustav är sista kvarvarande medlemmen.[12]

Jag hade planerat att åka upp till Lesjöfors på lördagen för att premiärbo på vandrarhem Esperantogården. Vid lunchtid kommer jag med tåget från Göteborg till Kristinehamn. Jag skjuter upp beslutet att sätta mig i bilen och köra de tio milen till Lesjöfors så många gånger att jag tillslut bestämmer mig för att inte åka.[13]

November Jag tror att de vill visas upp i gallerirummet. Jag tror att de ska vara tacksamma. Jag tror att platsen ska vara enformig. Jag tror.

March I wanted to carry out a workshop with the ninth grade students at *Stålvallaskolan* but instead it turned into a regular interview situation. Three students at a time, the principal and me were present in the room.[10]

April I have, during the eight months that have passed, found that they do not depend on me in any way. They do not think that they need me (most of them don't even know that I exist), but I need them.

August At my latest visit to Lesjöfors I talked to the priest in the parish. She tells me that there are two sides of *bruksandan**: the grudging and the considerate. Everyone keeps track of everyone, for good and bad. When I tell her that I come from Kristinehamn she replies "that is far away". I must look a bit puzzled, Kristinehamn is only an hour's drive away, "it is a long mental distance" she explains.[11]

September Instead of going back to my temporary residence in a secluded wooden house 30 km outside of Lesjöfors, I drive slowly along the small roads surrounded by deep forest. Eventually I continue on, without enthusiasm, towards the house. A red and yellow sign with the name of the house inscribed points towards the lake and my thoughts of the city fade away. It feels good to be back, it is so beautiful. But dark.

October I find the male choir *Viljan* when looking for choirs in Lesjöfors at the internet. Contact person is Gustav Nilsson. When I phone up, Gustav's wife answers the phone. She walks off to get him, and a few minutes later he arrives at the phone. I explain who I am and he tells me that the choir does not exist anymore. Gustav is the last remaining member.[12]

I had planned to go to Lesjöfors on the Saturday, to stay for the first time at the hostel Esperantogården. By lunchtime, I arrive by train to Kristinehamn. I put off the decision to drive the 100 km to Lesjöfors so many times that eventually I decide not to go.[13]

November I think that they want to be exhibited in the white cube. I think that they will be grateful. I think that this place will be dull. I think.

* Term used to described the set of formal and informal norms and value systems that have often evolved in Swedish industrial towns.

December De låter mig inte komma dem in på livet. Jag är i Göteborg och går igenom de få porträtt jag har än så länge. De är så olika varandra. Spretigheten känns talande. Jag försöker vara konsekvent, men samtidigt vill jag vara öppen för att projektet ska få utvecklas i en obestämd riktning.

Januari 2010 Jag bestämmer mig för att jag måste flytta till Lesjöfors och börjar leta bland annonser på internet.[14] När jag ringer Filipstadsbostäder får jag reda på att det är svårt att få lägenhet i Lesjöfors. Ingen av de lägenheter som jag är spekulant på är ledig. Istället sätter jag upp ett anslag på ICA och Konsum om att jag söker någonstans att bo. Två dagar senare får jag ett samtal från en man som säger att hans mamma har en lägenhet som han tror kan passa mig. Den ligger längs riksväg 26, kostar 1600 kr fullt möblerad och består av ett rum med kök och sovalkov, duschutrymme och bastu i källaren. Den 4 januari flyttar jag in i den lägenhet på Bergslagsgatan som jag ska hyra i sex veckor.[15]

Februari Kommer precis hem från en körrepetition. Äntligen! Det var kul att vara med på något socialt här i Lesjöfors. Tidigare under dagen träffar jag föräldrarna – enbart mammor – och barnen på öppna förskolan. Jag fotograferar Elenor. Hon har sitt barn Millas hand tatuerad strax ovanför bröstet och poserar oförställt för kameran. Elenor visar ett intresse för det jag gör och bjuder hem mig. Jag tror inte att hon är medveten om hur mycket det betyder för mig och hur glad jag blir för att hon vill umgås.

Mars Jag sitter i andrahandslägenheten som jag delar med en kompis på Hisingen i Göteborg och tänker på Lesjöfors. Om jag fick chansen att vara där ett halvår till skulle jag utan tvekan acceptera. Vad är det som hindrar, varför flyttar jag inte dit?[16]

April Jag redigerar bild- och textmaterialet jag samlat på mig i Lesjöfors. För några veckor sedan visste jag ungefär hur det skulle presenteras, men ju närmare det kommer själva urvalet desto svårare blir det. Jag vet inte hur jag ska kunna välja. Vilka porträtt ska vara med? Hur många kvinnor, hur många män? Måste det finnas en balans? Vissa bilder ska ramas och andra inte. Bland ett femtiotal dagboksanteckningar, väljer jag ut ett fåtal texter som får representera olika skeden i processen. Jag redigerar, kortar ner och plockar ut lösryckta berättelser som blir rubriker på väggarna och meningar i texthäftet.

December They do not let me close. I am in Gothenburg, going through the few portraits that I have so far. They all look very different. The diversity seems telling. I try to be consistent at the same time as I want to stay open to the project developing in an unpredicted direction.

January 2010 I decide that I need to move to Lesjöfors, and start to look through ads.[14] When I phone up the property agents in Filipstad, I am told that it is hard to find a flat in Lesjöfors. None of the flats that I am interested in is vacant. Instead, I put up a note at *ICA* and *Konsum**, saying that I am looking for a place to stay. Two days later, I receive a phone call from a man who tells me that his mother has a flat that he thinks will suit me. It is along the highway 26, the rent is 1600 SEK (€ 200) per month fully furnished. It has one room and a kitchen, a small bedroom space, shower and a sauna in the basement. January 4, I move into the flat at Bergslagsgatan that I will rent for six weeks.[15]

February Just got back from a choir rehearsal. Finally! It was great fun to be part of something social here in Lesjöfors. Earlier today, I met with the parents and children at the preschool. I photographed Elenor. She has her child Milla's hand tattooed above her chest and posed in an obvious fashion to the camera. Elenor showed an interest in what I am doing and invited me to her home. I do not think that she is aware of how much it means to me, and how glad I am that she wants to spend time.

March I am sitting in a rented flat that I share with a friend, at Hisingen, Gothenburg and think of Lesjöfors. If I was given the opportunity to spend half a year in Lesjöfors I would definitely go-ahead. What stops me, why do I not move there?[16]

April I edit the images and text that I have gathered in Lesjöfors. A few weeks ago, I had a fairly good idea of how to present it, but the closer I get to actually making the selection, the harder it gets. I do not know how to choose. Which portraits should be included? How many women, how many men? Does it matter? Some of the images will be framed, others not. From fifty or so diary notes, I select a few that will represent different stages of the process. I edit, shorten and pick out disconnected stories that will form headlines on the walls, and sentences in the book.

* *ICA* and *Konsum* are two large food chains.

Växthus #6 / Glasshouse #6

På biblioteket / At the Library

Rosa moln / Pink Cloud Curtain

Bandyplan / Bandy Ground

Växthus #9 / Green House #9

Daniel (intervju Stålvallaskolan) / Daniel (interview *Stålvallaskolan*)

Elenor och Milla / Elenor and Milla

Industri / Industry

Statsminister / Prime Minister

Fjäderproduktion / Spring Wire Production

Genomfart / Thoroughfare

Köksbord (fältboende) #1 / Kitchen Table (Field Residency) #1

Fotnoter

1.
Lesjöfors ligger i Filipstads kommun, Värmland, Sverige.

Befolkningsstatistik:

År	Invånare
1970	2 407
1980	2 033
1990	1 508
2000	1 247
2010	1 062

2.
En grupp ankor vaggar långsamt över vägen och stannar upp trafiken. På kommunhuset besöker jag personen som är informationsansvarig/EU-samordnare. Vi sitter på hennes rum i en timme och pratar. Det känns lite ovanligt att en människa kan ta sig tid att sitta och småprata så länge. Jag fortsätter till ett café i en hantverksaffär där det pågår en konstutställning. En tavla av en bukett blommor har en röd prick bredvid sig. På caféet köper jag en smörgås och en kopp te och sätter mig vid ett bord med omaka stolar.

Det finns två gäster på caféet förutom mig och ägarinnan. De verkar känna varandra och pratar högljutt i lättsam ton om hur eländigt allt är:

- Är det onsdag idag?
- Nej, det är tisdag.
- Jaha. Det är lika illa det.

3.
Staden är den plats som majoriteten moderna människor vallfärdar till. Vi människor tycker om att samarbeta och staden är resultatet av just ett gigantiskt samarbete. Man skulle kunna hävda att så många människor på så lite yta innebär ekologiska påfrestningar, höga bostadspriser, dagisköer, bilköer, köer i rulltrappor och köer i affärer. Ändå fortsätter människor att flytta till städer. Det finns mycket som lockar. I glesbygden köar man sällan, istället förfaller hus eller säljs till vrakpriser. Skolor, vårdcentraler och butiker lägger ner som ett resultat av bristen på användare och konsumenter.

På sjuttiotalet hade arbetarbostäderna i Lesjöfors storslagna namn som London och Moskva efter arbetarnas nationaliteter. Grundläggande service som post och bankkontor fanns längs den relativt livliga huvudgatan. Idag har nedläggningen av produktionsapparaten i bruksorter ofta resulterat i arbetslöshet och passivisering. I Lesjöfors syns varken statliga institutioner, stadsplanering eller visioner om nybyggen. Det finns ingen efterfrågan och inga resurser för att förnya. Det nyaste huset byggdes 1995.

Footnotes

1.
Lesjöfors is located in Filipstad's municipality, Värmland county, Sweden

Population development:

Year	Inhabitants
1970	2 407
1980	2 033
1990	1 508
2000	1 247
2010	1 062

2.
A group of ducks wander slowly across the road and stop the traffic. At the municipal building, I visit the person in charge of communications and EU coordination. We sit down in her room and talk for an hour. It feels a bit strange that a person has time to chat for such a long time. I continue on to a café in a crafts shop, where there is also an art exhibition. A painting of a bouquet of flowers is marked below with a red "sold" dot. I buy a sandwich and a cup of tea and sit down at a table with odd chairs.

There are two guests at the café apart from the owner and me. They seem to know each other and talk loudly in a light-hearted tone of voice about the misery of everything.

- Is it Wednesday today?
- No, it is Tuesday.
- Ah well. That is just as bad.

3.
The city is the place that the majority of modern people flock to. Us humans like to cooperate and cities are the result of a giant teamwork. One could argue that such a vast amount of people at a limited small space results in ecological strains, high property prices, queues to get you children into kindergarten, traffic jams, queues in escalators and queues in shops. Yet, people keep moving to the cities. There are a lot of attractions. In rural areas, there are rarely queues. Instead, houses deteriorate or are sold at bargain prices. Schools, health centres and shops are closed as a result of the lack of users and consumers.

In the seventies, the employees' accommodation in Lesjöfors had grand names such as London and Moscow after the workers' nationalities. Essential services like post office and bank were located along the relatively busy main road. The closure of the production apparatus in industrial towns has often brought about unemployment and passivity. In Lesjöfors, there are no government institutions, no city planning and no visionary new constructions. There is no demand and no resources for renewal. The newest house was built in 1995.

4.
En av de frågor jag inledningsvis ställer mig är hur det påverkar människor att bo på en plats där lokaler gapar tomma och befolkningsutvecklingen har varit stadigt negativ i årtionden. Den hårt trafikerade riksväg 26 skär rakt igenom samhället – som en navelsträng eller ett ärr. Bilarna leds rakt igenom samhället. Semesterfirande fjällturister kryssar norrut med fullastade bilar, Thulebox på taket och hopp om snö och vackert väder. Under den korta tid det tar att passera genom Lesjöfors hinner många av de förbipasserande konstatera att det inte ser speciellt inbjudande ut. Snarare ter det sig närmast övergivet: slitna husfasader, övergivna butiker, ett igenvuxet och oanvändbart järnvägsspår och vid norra utfarten ett stort sågverksskelett bakom vilket ett spontant sopberg skymtar. Snart har man lämnat Lesjöfors bakom sig.

5.
1928 använder sig Per Albin Hansson, socialdemokratisk partiledare och snart statsminister, för första gången av termen folkhemmet med visionen om ett jämlikhetens Sverige där de starka hjälper de svaga. Solidaritet är ledordet och staten åtar sig att klara av samhällsproblemen. Centralmakten ökar i takt med att det sociala skyddsnätet utvidgas. Social, politisk och ekonomisk stabilitet följer och när Per Albin Hansson avlider 1946 hyllas han som landsfader. Tage Erlander från Värmland efterträder Hansson. Under hans ledning byggs det som kallades ”det starka samhället” vars grundpelare är en stark stat och kommun som förser medborgarna med det de behöver i form av vård, skola, omsorg och god bostadsstandard. 1969 ersätter Olof Palme Erlander som statsminister, det är samma år som gruvstrejken inleds och socialdemokraternas storhetstid börjar sakta lida mot sitt slut. I 2000-talets Sverige har privatiseringar, avregleringar av statliga verk och skattesänkningar urholkat den socialdemokratiska efterkrigstidens ideal om en välfärdsstat byggd på planekonomi och ett solidariskt folkhem.

6.
Bruksmentaliteten. Finns den och i så fall, hur tar den sig uttryck? Hur kommer det sig att orter som Lesjöfors inte lyckas vara mer lockande? I Nationalencyklopedin beskrivs mentalitetshistoria som den historieskrivning som ”synliggör de mer eller mindre oartikulerade tankemönstren hos grupper av människor” med fokus på vardagliga och kollektiva attityder. Jag läser vidare i Nationalencyklopedin och konstaterar att begreppet bruksmentalitet inte finns med. Däremot beskrivs brukssamhället som ett patriarkalt samhälle med säregen karaktär. Karaktäristiskt för bruksorten är att den byggdes upp kring en enda arbetsplats med en enda chef: bruksdisponenten. Disponenten strävade efter ekonomiska vinster men förväntades också ta hand om sina arbetare, försäkra deras trygghet och sörja om vardagsliv och sociala aktiviteter.

Genom det jag läser och besöken i Lesjöfors blir jag allt mer övertygad om att bruksorternas patriarkala struktur är fundamental som förklaring till den repressiva bruksmentalitet som tycks vara orsak till att bruksorterna förfaller. I det patriarkala samhället var makten synlig: Bruksdisponenten styrde invånarna med järnhand och var den självklara patriarken. När han, för det var i stort sett uteslutande en man, inte finns kvar, vem styr då? Jag

4.

One of the questions I initially ask myself is how it affects people to live in a place where premises are left empty, and the demographic trends have been negative for decades. The busy thoroughfare, highway 26, cuts right through the community – like an umbilical cord or a scar. The cars pass through Lesjöfors in an irregular flow. Holidaying tourists travelling north to the mountains, carrying hopes of snow and good weather. During the short amount of time that it takes to pass through Lesjöfors, many will notice that it does not appear especially inviting. It seems quite desolate: Shabby house facades, abandoned shops, an overgrown and unusable railway track, and at the northern exit a large saw mill skeleton, behind which a spontaneous pile of garbage is visible. Soon, you have left Lesjöfors behind.

5.

In 1928 Per Albin Hansson, Social Democratic Party leader and soon to be prime minister, uses the term *folkhemmet* for the first time. His vision was a Sweden characterised by equality, where the strong help the poor. Solidarity is the leading star and the state undertakes to take care of the societal problems. The centralisation increases as the social security and welfare expand. Social, political and economic stability follows and when Per Albin Hansson passes away in 1946, he is acclaimed as a great father-like statesman. Tage Erlander from Värmland county succeeds Hansson. Under his governance, what is commonly referred to as "the strong society" evolves, built around a powerful state apparatus that supplies health care, school system and general care as well as a high standard of accommodation to its the citizens. In 1969, Prime Minister Olof Palme replaces Erlander. This is the year that the great mining strike commences and the golden era of the Social Democratic Party slowly begins to come to an end. In the 21st century – privatisation, deregulations of state institutions and tax cuts have eroded the post-war Swedish Social Democratic model and its ideals of a welfare state, built on a foundation of a planned economy and a *folkhem* marked by solidarity.

6.

Bruksmentaliteten. Does such a thing exist and if so, what form does it take? How come places like Lesjöfors does not manage to be more appealing? In the National Encyclopaedia, the "history of mentality" is described as the historiography that refers to the more or less unarticulated thought patterns in human formations, focusing on everyday and collective attitudes. I continue my reading of the National Encyclopaedia and find that the term *bruksmentalitet* is not there. The industrial town though, is described as a patriarchal community with distinct character. Characteristic for the industrial town is that it was built around a single workplace with one strong employer: The patron (owner). The patron strived for economic growth, but was also expected to care for his workers, assure their security as well as caring for their everyday life and social activities.

Through my visits to Lesjöfors, I become increasingly convinced that the patriarchal structure of the industrial towns is fundamental in explaining the repressive *bruksmentalitet*, which seems to be one of the reasons to the decay of industrial towns. In the patriarchal society, the authority was visible: The patron governed the citizens with a steady hand and was the obvious patriarch. When he, because it was almost exclusively a man, is no longer

är också förvissad om att den socialdemokratiska politiska dominansen under 1900-talet är en viktig pusselbit i jakten på mentaliteten. Bruksorten är ett mikrokosmos som delar många karaktärsdrag med välfärdssamhället.

7.
Jag var sju år, lördagen den 1 mars 1986, när min bror och jag satte oss framför TV:n för att titta på Gomorron Sverige. Statsministern var skjuten. Det var samma morgon som vi skulle åka på fjällsemester. Några timmar senare sitter vi instuvade i en vit, fullastad SAAB 900 med Thulebox på taket och ser Lesjöfors passera förbi genom den snöslaskiga bilrutan. .

8.
Hal Foster pekar i sin text *Konstnären som etnograf* på en undermedveten primitivistisk fantasi i kvasi-antropologisk konst, där strävan efter identifikation med den andre kan resultera i överidentifikation. Reflexivitet är nödvändigt, menar Foster, för att undvika för mycket identifiering med den som representeras.

9.
Representationen representeras. Vad skiljer representation från representation? Är den fotografiska representationen av en katt att jämställa med ordet katt, eller finns det en direktare relation till verkligheten i bilden än i ordet? Bilden. Hela tiden bilder. Och språk. Glesbygden och storstaden tycks ofta tala olika språk. Plötsligt känner jag mig väldigt medveten om mitt tittande, nästan lurad. Är sjön verkligen vacker? Jag sträcker ut benen framför mig. Bilden av en parkeringsplats dyker upp i mitt huvud.

10.
Hela intervjusituationen var ganska märklig. Jag var inställd på att vi skulle ha en workshop om hur det är att vara ung i Lesjöfors och hade trott att ungdomarna med relativt stor entusiasm skulle diskutera vardag och framtidsutsikter. När det väl var dags för workshopen kom det istället att bli en intervju, där ungdomarna motvilligt svarade på mina frågor. De satt framför mig i sina bänkar och rektorn befann sig bakom min rygg. Intervjuerna spelades in och transkriberades. Transkriberingen var jobbigt att lyssna på. Det gick trögt, jag var käck i ett försök att kompensera ungdomarnas brist på entusiasm och jag var allt annat än neutral i mina frågor.

Grupp 1 inspelning VOICE060322_002
K. Ja, ok. Ni har alla sett det här formuläret som jag gjort med frågor. Där jag också skrivit lite kort om mig själv och vad det är jag håller på med. Ni har ju svarat på det som står men jag tänkte att det kunde vara bra att prata igenom innehållet.
K. Bor ni alla i L?
E (elever). Ja.
K. Vad tycker ni om att bo här då?
E. Det är bra.
K. Det är bra? Vad är det som är bra?
E. Det är lugnt och skönt.
K. Det är lugnt och skönt! (skratt) Jaha...något annat?

there, who then presides? I am also convinced that the Social Democratic dominance during the nineteen hundreds is an important puzzle piece in my search for the mentality. In many ways, the industrial town was a microcosm of the Social Democratic welfare state.

7.
I was seven years old, Saturday 1 March 1986, when my brother and me sat down in front of the television to watch the morning show Godmorgon Sverige. Prime Minister Olof Palme had been assassinated. The same morning, we were going to the mountains on a family vacation. A few hours later, we are stowed into a white fully packed SAAB 900, with a Thule cargo box on the rooftop, watching Lesjöfors pass by through the snow slush covered windscreen.

8.
Hal Foster points in his text *The Artist as Ethnographer* towards an unconscious primitive fantasy in quasi anthropological art, where the effort to identify with the other might result in over-identification. Reflexivity is necessary according to Foster, in order to avoid too much identification with those represented.

9.
The representation is repeated. What separates representation from representation? Is the photographic representation of a cat equal to the word cat, or is there a more direct relation to reality in the image than in the word? Images. Always images. And language. The countryside and the cities seems to speak different languages. Suddenly I get very aware of my viewing, almost as if I am cheated. Is the lake really beautiful? I stretch my legs out in front of me. The image of a parking lot comes to mind.

10.
The interview situation was quite strange. I had in mind that we would carry out a workshop dealing with topics such as what it is like to be young in Lesjöfors today, and thought that the young students would discuss life and future prospects with (relative) enthusiasm. When it was time for the workshop, it turned into more of a regular interview situation, where the students reluctantly answered my questions. They sat in front of me, behind their benches and the principle was located behind my back. The interviews were recorded and transcribed. The transcriptions were painful to listen to. It was slow, I was perky trying to compensate the students' lack of enthusiasm, and I was far from neutral in my questions.

Group 1, recording VOICE060322_002
K. Ok. You have all seen this form with questions that I prepared. I have also written briefly about me and what I am doing. You have already replied to the questions but I thought it would be a good idea to talk them through.
K. Do all of you live in L?
S (students). Yes.
K. So how do you like it, to live here?
S. It is good.
K. It is good? What is good about it?
S. It is peaceful and quiet.
K. It is peaceful and quiet! (laughter) I see...anything else?

E. Näe.
K. ...det är många som har skrivit som svar på frågorna att det är tryggt. Att man känner alla och sådär.
E. Mmm.
K. Är det bra?
E. Ja.
K. För det som står - alltså jag har ju frågat vad som är bara och vad som är dåligt - och det som är bra, det kan vara just att man känner många och det är tryggt och så där, men det som är dåligt är att det blir mycket ryktesspridning. Är det mycket sånt?
I-M (rektor). Det är väl i och för sig så här, Kerstin, det pratas mycket skit om varandra här i samhället...
K. Det gör det?
I-M. Samtidigt som det ju är ett sätt att bry sig om.
K. Ja...?
I-M. Jag menar i storstan, där bryr man sig inte om, man vet inte vem som bor i dörren bredvid. Den dagen som någon far illa eller att det händer något, någonting negativt, då tror jag att vi allihop säger "vilket elände" och då är vi där liksom runtikring. Är det inte så?
E. Jo.
I-M. Är det inte rätt beskrivning jag gör?
E. Jo.
K. Man pratar just för att man känner varandra och då blir det både bra och dåligt?
E. Mmm.
K. Tycker ni att det finns en bra gemenskap här?
E. .....ja.....
K. Alltså jag är väldigt dum, jag frågar ja- och nejfrågor! Jag får sluta med det. Ni som sitter här, har ni gått tillsammans sen ettan?

11.

Jag träffar även Johnny, kyrkans vaktmästare som nyss köpt ett hus i Lesjöfors för 170 000 kr (€20 600). Han berättar att han inte hade planerat "att bli dödgrävare". Han hade tänkt plugga vidare efter gymnasiet men så fick han sommarjobb på kyrkan och tio år senare är han fortfarande kvar. Vad är det som är bra med Lesjöfors? undrar jag. "Det är lugnt och skönt", svarar Johnny. Det verkar vara en av de vanligaste anledningarna till att folk trivs i Lesjöfors. "Jag är ingen storstadsmänniska, jag får panik när jag kommer till Stockholm", fortsätter han. På samma sätt som en Stockholmare jag visade bilderna från Lesjöfors för tyckte att det var bland det mest deprimerande han någonsin sett, får alltså Johnny ångest av tanken på storstaden. Jag börjar förstå att det är som olika världar.

12.

Gustav Nilsson har bott i Lesjöfors nästan hela sitt liv och jag vill otroligt gärna träffa honom, men han vill inte. Så fort jag för det på tal tystnar han, jag kan nästan se hur han stelnar till, trots att han strax tidigare har berättat på ett extremt livfullt sätt om kören. Några månader senare lyckas jag tillslut få träffa honom. Vi sitter ner en lång stund och jag får höra historien om Lesjöfors. När jag ska fotografera honom är jag så ivrig att jag glömmer bort att dra fram filmen i kameran. Porträttet på Gustav Nilsson i Manskören Viljan blir en bild på Gustavs huvud som sticker upp från en skarp negativkant.

S. Nah.
K. ...some of you have written, in your replies, that it is safe here. Everybody knows everybody and so on.
S. Mmm.
K. Is that a good thing?
S. Yes.
K. Because, what it says here – I mean I have asked you what is good and bad – and what is good is that you know everyone and it feels safe and so on but what is bad about that, is that there are a lot of rumours around. Is that so?
I-M (principal). I think it is like this, Kerstin, there is a lot of gossip in this town...
K. There is, yes?
I-M. At the same time, that is a way to show that you care.
K. Yes...?
I-M. I mean, in the big cities, people do not care, you do not know who lives next door. The day that someone is ill-treated or something happens, something negative, then I think that we would all say "what a misery" and then we are all there, gathering up. Is that not so?
S. Yes.
I-M. Is that not a correct description?
S. Yes.
K. You talk about each other because you know each other, for good and bad?
S. Mmm.
K. Do you think that there is a good sense of solidarity here?
S. .....yes.....
K. I am kind of stupid here, asking "yes" and "no" questions! I have to stop that. Those of you present in the room, have you been in the same class as each other since first grade?

11.

I also meet Johnny, the church janitor, who has just bought a house in Lesjöfors at a cost of 170 000 SKR (€21 2500). He tells me that he had no plans to "become a gravedigger". His intention was to go to university after secondary school, but he got a summer job at the church and ten years later, he is still in the same place. What is good about Lesjöfors? I ask. "The fact that there is peace and quiet here", Johnny replies. That seems to be one of the main reasons why people like it here in Lesjöfors. "I am not a city person, I panic when in Stockholm", he continues. In the same way that my images from Lesjöfors made a man from Stockholm remark, "this is one of the most depressing places I have ever seen", Johnny gets the chill at the thought of the big city. I start to understand that it is different worlds.

12.

Gustav Nilsson has lived in Lesjöfors almost his entire life, and I would very much like to meet him. But the minute I bring it up, he goes quiet and I can almost see him stiffening up even though he, just a few moments earlier, very vividly has told me stories about the choir. A few months later, I finally get to meet him. We sit down together for a long time and he tells me the story of Lesjöfors. When it gets to photographing him, I am so eager that I forget to wind the film on in the camera. The portrait of Gustav Nilsson in the male choir *Viljan* is an image of Gustav's head, sticking up from a sharp negative edge.

13.

Ett par dagar senare åker jag dit och tar in på vandrarhemmet. Jag är ensam gäst på mitt våningsplan. Huset är beläget mitt emot ICA och ett hundratal meter bort ligger bandyplanen. Längre ner på samma gata ligger ett hus som på åttiotalet började användas som flyktingförläggning och i en före detta bostadslänga i närheten finns ett servicehus.

Rum 108

Jag checkade in på Lesjöfors vandrarhem Esperandogården tidigare idag. Det var helt en helt anonym process: jag hade en kod som öppnade ett nyckelskåp och i nyckelskåpet fanns en nyckel som öppnade entrédörren. Via telefon hade jag fått besked om att jag skulle bo i rum 108. Jag hittade snart rummet i en förvånansvärt lång korridor. Rumsnyckeln satt i dörren och jag steg in i ett sparsmakat rum med två enkelsängar i furu (som tillsammans bildade en dubbelsäng), en våningssäng i furu, ett litet bord och två stolar i trä.

Snart ska jag gå ner till Josefs pizzeria för att äta middag. Det tar emot lite. Jag tycker bara om att äta ensam när jag kan vara anonym.

…

Josefs var stängt. Istället tog jag en promenad längs riksväg 26. Ganska mycket trafik, en hel del lastbilar. Gick in på Konsum för att handla middag och kom ut med en påse cashewnötter och en landgång! Har aldrig förut köpt eller ens ätit landgång. Jag kom tillbaks till Esperantogården och såg att det lyste i köket. Där satt en skogshuggare i ett os av bränd blodpudding. Han har bott på vandrarhemmet sedan i juni och stannar tills den första snön kommer. Jag plockar till mig en kniv och gaffel. Väl inne på mitt rum undrar jag varför jag köpte landgången. Räkor, mimosasallad, skinka, oliv, mandarin och katrinplommon – vilket konstigt hopplock. Ganska gott.

Förresten, när jag gick till Josefs förut var Lesjöfors fint. För första gången fick jag en känsla av att samhället verkligen lever. Jag såg människor bakom gardinerna och inbjudande glödlampsljus. Gångvägen var kantad av höstträd.

14.

332-0045 1 Rum och kokskåp. Ledig. Hyra: 1814kr 27m2 Skolgatan 31 LESJÖFORS Plan: 2
332-0396 1 Rum och kokvrå. Ledig: 2008-02-01 1799kr 25,5m2 Stiftelsevägen 10 LESJÖFORS Plan: 1
332-0030 1 Rum och kök 2008-02-01 1814kr 27m2 Skolgatan 31 LESJÖFORS Plan: 1
332-0063 1 Rum och kök 2008-02-01 2465kr 38m2 Rämsvägen 8 LESJÖFORS Plan: 1

Jag känner mig mest dragen till lägenhet 332-0045 eftersom den ligger på plan två. Skolgatan är ett bra läge där jag tror att jag skulle trivas och eftersom den har kokskåp innebär det att själva rummet måste vara hyfsat stort.

De är förstås omöblerade. Det som kommer att behövas är:

13.

A couple of days later, I check into the hostel. I am the only guest on my floor. The house is located across from ICA and the bandy pitch is just down the road. Further down the same street is a building that in the eighties started to be used as refugee camp, and what used to be a block of flats now hosts a service house for elderly people.

Room 108

I checked into Lesjöfors Hostel *Esperantogården* earlier on today. It was a completely anonymous process: I had been given a code to open a key cabinet, which held a key to open the entrance. By phone, I had been told that I would be staying in room 108. I soon found the room, in a surprisingly long corridor. The key to the room was already in the lock, and I stepped into a Spartan room with two pinewood single beds, a pinewood bunk bed, a small table and two wooden chairs.

Soon, I will make my way down to *Josefs* pizza place for some dinner. I don't really want to. I only like to dine on my own when I can be anonymous.

Josefs was closed. Instead I took a walk along highway 26. Quite a lot of traffic, many trucks. Made my way to *Konsum* to buy dinner and came out with a shopping bag containing cashew nuts and a *landgång* sandwich! I have never bought, or even had a *landgång* before. I came back to *Esperantogården* and noticed that the lights were on in the kitchen. I stepped in and found a lumberjack, surrounded by a distinct smell of black pudding. He has stayed at the hostel since June, and will remain until the first snow. I collect a knife and a fork. As I sit down in my room, I wonder to myself why I bought the *landgång*. Shrimps, mayonnaise, olives, tangerines and prunes – such a strange mix. Pretty tasty though.

By the way, when I walked to *Josefs* earlier, Lesjöfors was pretty. For the first time, I got the feeling of a vibrant community. I saw people in their homes behind curtains, embedded in a welcoming tungsten light. Trees in autumn colours surrounded the walkway.

14.

332-0045 1 Room and kitchenette. Vacant. Rent: 1814kr 27m2 Skolgatan 31 LESJÖFORS Floor: 2
332-0396 1 Room and kitchenette. Vacant: 2008-02-01 1799kr 25,5m2 Stiftelsevägen 10 LESJÖFORS Floor: 1
332-0030 1 Room and kitchenette. 2008-02-01 1814kr 27m2 Skolgatan 31 LESJÖFORS Floor: 1
332-0063 1 Room and kitchenette. 2008-02-01 2465kr 38m2 Rämsvägen 8 LESJÖFORS Floor: 1

I am most attracted to flat 332-0045, because it is on the second floor. Skolgatan is a good location where I think I would be happy, and since it has a kitchenette, the room itself must be a pretty decent size.

It is unfurnished, though. What I will need is:

Madrass + täcke och kudde
Några köksredskap
En liten fåtölj
Ett litet bord
Ev. en matta
Lampor

Ett annat alternativ är att hyra möblerat.

Lägenhet/Lägenheter uthyres möblerad, Lesjöfors, Värmland. Fullt möblerad lägenhet med kök, wc, 4 bäddar i Lesjöfors. Ring eller mejla för priser och övrig info. / Margareta

Dusch
El ingår
Frys
Husdjur tillåtna
Kylskåp
Matlagningsmöjligheter
Mobiltelefontäckning
Rökning förbjuden
Tv
WC
Uthyres/Erbjudes löpande
Pris: 0-0 beroende på säsong

15.
När jag kommer dit vet jag inte vilken lägenhet som är min (hyresvärden har lämnat nycklarna på elskåpet). Jag hör köksslammer inifrån en av lägenheterna och ringer på. Dörren öppnas av en kvinna och jag introducerar mig. Vi börjar prata. Min lägenhet ligger på andra våningen. Det ekar i trappuppgången och inom ett par minuter har jag träffat alla grannarna utom en.

16.
Med all sannolikhet återvänder jag till Lesjöfors men troligtvis inte för att bosätta mig. Jag läser en artikel om att vi inte längre har tid att ha långtråkigt och en annan som handlar om att vi inte står för våra ideal. Jag känner mig träffad. Det sista dagboksinlägget med Lesjöfors färskt i minnet skrev jag 14 februari: Jag saknar Lesjöfors! Flyttade därifrån för tre timmar sen. Jag köpte pizza på Josefs pizzeria och åt hemma hos grannen. Sen var det dags att packa in det sista i bilen. Lämnade nycklarna hos hyresvärden och vi blev båda vemodiga, ”Vi tycker att det är så tråkigt att du ska åka! Vi undrar när du kommer tillbaks, det har varit så roligt att ha dig här.” Jag tyckte att det kändes väldigt sorgligt och även grannen kände nog av stundens allvar, ”Åk nu så det inte blir mörkt” sa han.

Mattress + duvet and pillow
Some kitchenware
A small armchair
A small table
A carpet (possibly)
Lamps

Another alternative is to rent a place that is already furnished.

Flat/flats are let, furnished, Lesjöfors, Värmland. Fully furnished flat with kitchen, toilet, 4 beds in Lesjöfors. Phone or e-mail for price and other information. / Margareta

Shower
Electricity included
Freezer
Pets are allowed
Fridge
Facilities for cooking
Mobile phone coverage
Smoking is not allowed
TV
WC
To let/available ongoing
Price: 0-0 depending on season

15.
When I arrive, I am not sure which flat is mine (the landlady has left the keys out for me, on top of a cabinet). I hear kitchen clatter from one of the flats, and ring the doorbell. A woman opens the door and I introduce myself. We start talking. My flat is on the second floor. There is an echo in the stairwell and within a few minutes I have met all the neighbours apart from one.

16.
Chances are, I will return to Lesjöfors but probably not to live there. I read an article about how we do not have time to be bored and another one about not staying true to our ideals. The articles hit a nerve in me. The last diary note I wrote with Lesjöfors fresh in mind was on 14 February: I miss Lesjöfors! I moved away from there three hours ago. I bought a pizza at *Josefs* pizzeria and ate it at the neighbour's. Then, it was time to pack the last things into the car. I left my keys with the landlady and we both got melancholic, "We think it is sad that you are leaving! We wonder when you will be back, it has been so nice to have you here." I thought that it was all very sad as well, and I think that the neighbour was also struck by the solemn situation, "Leave now, before it gets dark", he said.

Caroline